

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
«30» березня 2023 р.

Протокол № 4

Проректор на наукової роботи
професор Григорій ТОРБІН

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ**

освітньо-наукової програми доктор філософії PhD

(назва освітнього рівня)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

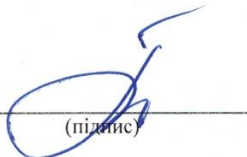
(код і назва спеціальності)

Київ 2023

Розробник програми:

Матвієнко О.В. - доктор педагогічних наук, професор.

Гарант освітньо-наукової програми Матвієнко О.В.
(підпис)

Завідуюча відділом аспірантури Боднар К.А.
(підпис)

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: особливості та закономірності педагогічного проектування сучасного виховного простору закладів освіти з використанням науково обґрунтованих, інноваційних виховних технологій. Володіння методами та формами виховної роботи у взаємодії з педагогами. Створювати програму моніторингу якості виховного освітнього простору в сучасних закладах освіти.

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <i>01 освіта/педагогіка</i>	Кількість кредитів – 3		<p><i>Методи навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Словесні – лекції із застосуванням ТЗН, бесіди, пояснення. ➤ Практичні – практичне виконання завдань творчого характеру; самостійна робота з джерелами, доповіді, конспектування тощо. ➤ Наочні – схеми, таблиці, презентації, відео фрагменти. <i>Методи і форми дистанційного навчання:</i> <ul style="list-style-type: none"> ☐ телебачення, ☐ аудіо трансляції, ☐ аудіо конференції ☐ Інтернет-конференції Google Meet, Moodle
Спеціальність <i>011 Освіта, педагогічні науки</i>	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень <i>(доктора філософії)</i>	<i>Денна</i>	<i>Заочна(вечірня)</i>	
	Лекції:		
Нормативна/вибіркова <i>вибіркова</i>	20	20	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: III-й	24	24	<p><i>Форми і методи поточного контролю:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ інтерактивне обговорення проблемних питань (Google Meet), ☐ експрес-контроль (усний, письмовий), модульний контроль: письмові модульні контрольні роботи (Moodle). <p>Для <i>дистанційної</i> форми навчання – тестовий контроль (Moodle).</p>
	Лабораторні заняття:		
Семестр: V	—	—	
	Індивідуальна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 год. - самостійна робота: 10 год.	—	—	<p><i>Форма підсумкового контролю:</i></p> <p style="text-align: center;">Залік</p>
	Самостійна робота:		
	46	46	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		

Мова навчання <i>українська</i>	40/50	40/50	для <i>дистанційної</i> форми навчання (Інтернет зв'язок, чат, трансляція, Google Meet, Moodle)
------------------------------------	-------	-------	---

Мета навчальної дисципліни: формувати систему теоретичних знань та практичних умінь і способів діяльності, готовності до виконання виховної функції вчителя, вихователя, класовода, класного керівника, куратора; розвивати професійну компетентність.

Міждисциплінарні зв'язки програма варіативної навчальної дисципліни ґрунтується на класичних та сучасних наукових дослідженнях у галузі філософії, загальної та педагогіки, вікової та педагогічної психології.

Основні завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми виховання зростаючої особистості в сучасних соціокультурних»:

- засвоєння студентами теорії та методики виховання;
- узагальнення на міждисциплінарному рівні сутності зв'язків і педагогічних категорій;
- критичне осмислення теоретичної спадщини вітчизняних і зарубіжних педагогів з проблем виховання;
- засвоєння студентами змісту, організаційних форм і методів виховання; особливостей виховання в позашкільних закладах освіти;
- формування педагогічного мислення студентів;
- усвідомлене розуміння студентами сутності зв'язку між теорією та практикою виховання;
- формування у здобувачів вищої освіти навичок планування виховної роботи з учнями з метою реалізації пізнавальних, розвивальних і виховних аспектів педагогічного процесу, забезпечення особистісно зорієнтованого і диференційованого підходів до вихованців;
- формування у здобувачів вищої освіти досвіду роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації;

По завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- ключові категорії теорії та методики виховання, їх сутність;
- особливості процесу виховання, його рушійні сили, структуру;
- сутність національного виховання, його мету, завдання та ідеал;
- закони, закономірності, принципи виховання; сучасні педагогічні концепції;
- зміст виховання в сучасній школі, основні напрями виховання, їх характеристику;
- суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні фактори впливу на її формування та розвиток;
- специфіку виховного процесу як педагогічного явища, його закономірності, особливості організації у різних типах загальноосвітніх навчально-виховних та позашкільних закладів;

- методи, прийоми, засоби, форми виховання, їх характеристика;
- сутність, ознаки, функції та види колективу, систему перспективних ліній у розвитку колективу;
- права та обов'язки класного керівника (класовода, куратора), завдання, функції, форми роботи класного керівника; проектування виховної системи класу, школи; □ сучасні концепції виховання.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- працювати з конспектами лекцій, вести записи в робочих зошитах за матеріалами наукових джерел, складати опорні конспекти, схеми, таблиці, анотації, узагальнюючи та конкретизуючи матеріал;
- аналізувати педагогічні явища та процеси, пояснювати їх сутність, аргументуючи власну точку зору з позиції науки;
- презентувати законодавчі та нормативні документи про організацію виховної роботи в школі («Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти» «Концепція національного виховання» та інші); □ складати, розробляти, презентувати міні-проекти, конспекти різних форм виховної роботи;
- аналізувати педагогічні ситуації з погляду наукових підходів щодо впливу середовища на розвиток і формування особистості вихованця, закономірностей формування колективу, ефективності взаємодії школи і сім'ї у вихованні школярів, роботи з «важкими» дітьми тощо;
- проводити тести для визначення рівня вихованості особистості;
- складати професіограму класного керівника (класовода, куратора), програму самовдосконалення майбутнього вчителя;
- моделювати та аналізувати фрагменти виховних заходів; □ проектувати тематику виховних справ у школі.

2. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-наукової програми доктор філософії PhD:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p>ПРН 1 Демонструвати системний науковий і загальний культурний світогляд, професійну етику, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності.</p> <p>ПРН 4 Демонструвати вміння і навички здійснювати пошук та критично аналізувати інформацію з різних джерел, користуватися бібліотеками, базами</p>	<p>ЗК 5 Здатність кваліфіковано відображати результати дисертації в наукових статтях і тезах, професійно презентувати результати на наукових конференціях, семінарах, симпозіумах як вітчизняних, так і міжнародних; дотримуватися академічної доброчесності у наукових дослідженнях, авторського і суміжних прав інтелектуальної власності, здійснювати реєстрацію прав інтелектуальної власності; діяти на основі етичних</p>

	<p>даних, інформаційними ресурсами, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз Scopus та Web of Science.</p>	<p>міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 6 Здатність технологічно грамотно планувати і здійснювати роботу над дисертацією з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту; коректно інтерпретувати й презентувати його результати. ЗК 7</p> <p>Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій школі, у наукових структурах/закладах; планувати та проводити навчальні заняття, використовуючи компетентнісний підхід; застосовувати знання у практичних ситуаціях; Здатність генерувати нові ідеї (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних задач, у тому числі у міждисциплінарних галузях.</p>
2		<p>ФК 9 Здатність застосовувати методологічний інструментарій компетентнісного підходу щодо організації освітнього процесу на паритетних засадах суб'єкт-суб'єктного характеру; здатність здійснювати планування, організацію й експертизу науково-педагогічних досліджень, моніторинг власних наукових результатів, володіти діагностичним інструментарієм оцінки результатів експериментальної роботи, організувати педагогічний експеримент, адекватно використовувати методи математичної статистики, оцінювати наукову та практичну цінність завдань, які вирішуються у власному педагогічному дослідженні.</p> <p>ФК 10 Здатність ініціювати розробку та реалізацію інноваційних і проєктних технологій в освітньому процесі ЗВО шляхом співпраці в регіональному та міжнародному середовищі, здатність працювати в міжнародному контексті, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ФК 11 Здатність до проєктування та організації освітнього процесу в закладах вищої освіти, викладання педагогічних дисциплін на підставі відповідної</p>

		нормативно-правової та науковотеоретичної бази з використанням інноваційних технологій навчання.
		Здатність виділяти актуальні проблеми розвитку педагогіки та сучасної системи освіти, аналізувати й пропонувати оптимальні шляхи їх вирішення науковому товариству.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 год.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна і вечірня форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	л а б	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Модуль 1. Теоретичні основи виховання зростаючої особистості													
Тема 1.1 Виховання як педагогічна категорія	12	4	4			4	12	4	4				4
Тема 1.2 Сучасні концепції виховання особистості	10	2	2			6	10	2	2				6
Тема 1.3 Форми виховної роботи	10	2	2			6	10	2	2				6
Разом за змістовим модулем 1	32	8	8			16	32	8	8				16
Модуль 2													
Модуль 2. Методика організації виховної роботи в сучасних соціокультурних умовах													
Тема 2.1. Методи впливу на свідомість та почуття учнів початкової школи	10	2	2			6	10	2	2				6
Тема 2.2. Методи організації діяльності, формування досвіду суспільної поведінки	12	2	4			6	12	2	4				6
Тема 2.3. Методи стимулювання поведінки	12	2	4			6	12	2	4				6
Тема 2.4. Методи контролю за ефективністю виховання	10	2	2			6	10	2	2				6
Тема 2.5. Педагогічна взаємодія з батьками учнів.	14	4	4			6	14	4	4				6
Разом за змістовим модулем 2	58	12	16			30	58	12	16				30
Усього годин	90	20	24			46	90	20	24				46

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ ОСОБИСТОСТІ Лекція 1.1. Виховання як педагогічна категорія

Зміст педагогічного поняття «виховання» як суспільно-історичного явища. Теорія виховання як наукова і навчальна дисципліна. Сутність основних категорій теорії виховання. Загальна та часткові теорії виховання, їх функції. Теорії виховання, їх класифікація та характеристика основних груп. Сучасні гуманітарні підходи до виховання. Закони виховання та їх характеристика. Закономірності виховання в українському суспільстві, їх характеристика. Принципи виховання, їх характеристика. Вимоги до принципів виховання.

Рекомендована література

Основна: [5, с. 180-181; 8, с. 365-366; 10, с. 422-434]. *Додаткова:* [10; 14; 15; 25; 43].

Лекція 1.2. Сучасні концепції виховання особистості.

Сучасні підходи та концепції виховання. Загальні закономірності сучасних концепцій виховання. Виховні закони в життєвій перспективі особистості. Наукові погляди на виховання і розвиток особистості. Образ сучасної людини в контексті орієнтирів розвивального виховання. Концепція громадянського виховання особистості. Концепція національного виховання дітей та молоді.

Рекомендована література

Основна: [5, с. 184-186; 7, с. 19-22].
Додаткова: [3; 4; 5; 23; 24].

Лекція 1.3. Загальні форми виховання.

Сутність поняття «форма виховання». Обґрунтувати взаємозв'язок між змістом, формою і засобом виховання. Основні функції форм виховного процесу та умови пошуку виховних форм. Сутність понять «позакласна та позашкільна виховна робота». Завдання та специфічні принципи позакласної і позашкільної роботи. Класифікація форм виховання за кількісним критерієм (масові, групові та індивідуальні), їх характеристика. Позашкільні навчально-виховні заклади. Дитячі та юнацькі організації. Виховний простір як чинник розвитку особистості молодшого школяра. Компоненти створення виховного простору для молодших школярів. Особливості створення середовища для молодших школярів. Характеристика природного, соціального, навчального, ігрового, технологічного і психопедагогічного середовища для учнів початкової школи. Роль вчителя початкової школи у створенні середовища для учнів.

Рекомендована література

Основна: [2, с.169-182; 8, с. 435-436, 448-451; 9, с. 356-372]. *Додаткова:* [31; 32; 49].

Семінар 1. Актуальні проблеми сучасного виховання.

Семінар 2. Вплив середовища на розвиток особистості.

Семінар 3. Базова культура особистості: зміст і шляхи формування.

Семінар 4. Педагогічна діагностика особистості.

Семінар 5. Виховна робота з дітьми які мають особливі освітні потреби. Семінар 6. Робота вчителя з батьками учнів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II: МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ.

Лекція 2.1. Методи впливу на свідомість та почуття.

Методи впливу на свідомість та почуття молодших школярів, їх мета, особливості використання в початковій школі. Пояснення, розповідь, бесіда, лекція як вербальні способи впливу на свідомість учнів; методика їх проведення з молодшими школярами. Метод прикладу. Наслідування як основа прикладу. Механізм наслідування у вихованні молодших школярів.

Рекомендована література

Основна: [2, с. 134-144; 4, с. 92-93, 116-117; 5, с. 42-49; 9, с.331-339]. **Додаткова:** [32; 41; 49; 50].

Лекція 2.2. Методи організації діяльності, формування досвіду суспільної поведінки.

Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки молодших школярів, їх мета, особливості використання в початковій школі. Педагогічна вимога. Пряма і опосередкована форми вимоги. Громадська думка, як відображення колективних вимог, шляхи її формування в початкових класах. Привчання, вправи, доручення як прийоми формування поведінки молодших школярів; особливості їх організації в початковій школі. Виховні ситуації, їх мета, види, організація та проведення у початкових класах.

Рекомендована література

Основна: [2, с. 144-154; 4, с. 97-106, 118-125; 5, с. 317-328; 9, с. 340-348]. **Додаткова:** [32; 38; 40; 41; 49; 50].

Лекція 2.3. Методи стимулювання поведінки .

Методи стимулювання поведінки молодших школярів, їх мета, особливості застосування. Основні прийоми заохочення та покарання в початкових класах. Педагогічні вимоги до застосування заохочень та покарань. Змагання як стимул розвитку ініціативи, активності, відповідальності молодших школярів. Особливості організації та проведення змагання в початковій школі.

Рекомендована література

Основна: [1, с. 130-139; 2, с. 154-159; 4; 5, с. 350-361; 6, с. 68-85; 9, с. 348-351]. **Додаткова:** [32; 38; 40; 41; 49; 50].

Лекція 2.4. Методи контролю за ефективністю виховання (2 год.)

Методи контролю за ефективністю виховання молодших школярів, їх мета. Педагогічне спостереження, бесіди, опитування, аналіз результатів діяльності, виконання доручень, створення виховних ситуацій, особливості їх застосування в початковій школі.

Рекомендована література

Основна: [1, с.130-139; 2; 4; 5, с. 350-361; 6, с. 68-85; 9, с. 351-354].

Додаткова: [32; 38; 40; 41; 49; 50]. **Лекція 2.5. Педагогічна взаємодія з батьками учнів.**

Значення педагогічної освіти батьків у вихованні дітей, розкриття шляхів підвищення її рівня. Педагогічна культура батьків, її основні компоненти: загальна культура особистості; особистісні якості батьків; психолого-педагогічні знання; навички, вміння догляду за дітьми; культура педагогічного впливу. Ознаки педагогічної культури батьків. Методика формування педагогічної культури батьків учнів. Особливості підготовки та проведення батьківських зборів у школі.

Рекомендована література

Основна: [2; 4, с. 106-111; 5; 9, с. 399-402]

Додаткова: [30; 32; 38; 41].

Семінарське заняття 10. Форми організації виховного процесу в школі.

Семінарське заняття 11. Групові та індивідуальні форми організації виховного процесу.

Семінарське заняття 13. Форми співпраці вчителя і батьків школярів.

Семінарське заняття 16. Ігрове середовище для молодших школярів.

Семінарське заняття 17. Інформаційно-комунікативне середовище для школярів.

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Семінарське заняття 1. Актуальні проблеми виховання в школі.

План заняття

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення:

1. Мета і завдання виховання в школі.
2. Національне виховання: сутність, мета, завдання, головні шляхи здійснення.
3. Виховний ідеал національної школи.
4. Полікультурний підхід у вихованні учнів.

II. Розроблення міні-проекту «Національне виховання в сучасній школі».

Рекомендована література

Основна: [2, с. 94-103; 5, с. 50-56; 7, с. 24-28; 8, с. 88-114, 374-389; 9, с. 88-114, 374-389; 10, с. 42-66].

Додаткова: [10; 11; 15; 25; 39; 43].

Семінарське заняття 2. Вплив середовища на розвиток особистості.

План заняття

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення:

1. Особистість, її розвиток і формування.
2. Вплив факторів на розвиток і формування особистості.
3. Соціальне середовище, його педагогічна характеристика.
4. Виховні функції соціального середовища.

II. Аналіз педагогічних ситуацій з погляду наукових підходів щодо впливу середовища на розвиток і формування особистості вихованця.

Рекомендована література

Основна: [2, с. 35-48; 5, с. 42-49; 8, с. 53-87; 9, с. 39-54; 10, с. 67-101]. **Додаткова література:** [14; 26].

Семінарське заняття 3. Педагогічна діагностика вихованості особистості

План заняття

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення:

1. Діагностика і вимірювання вихованості.
2. Критерії і ступені вихованості особистості.
3. Методи діагностики вихованості.

II. Тест на визначення рівня вихованості особистості.

Рекомендована література

Основна: [5, с. 195-199; 7, с. 38-41; 8, с. 494-503; 9, с. 252-253; 10, с. 513-514].
Додаткова: [15; 39].

Семінарське заняття 4. Виховна робота з дітьми які мають особливі освітні потреби.

План заняття

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення:

1. Сутність понять «діти з особливими освітніми потребами», «гетерогенне середовище», «педагогічно занедбані діти», «важковиховувані діти».
2. Соціально-педагогічні умови появи «педагогічно занедбаних» та «важковиховуваних дітей».
3. Сучасні дослідження про особливості роботи з дітьми які мають особливі освітні потреби .

II. Аналіз педагогічних ситуацій щодо роботи з «важкими» дітьми.

Рекомендована література

Основна: [2, с. 218-222; 5, с. 330-339; 9, с. 247-252].
Додаткова: [29; 35; 46; 48].

Семінарське заняття 5. Робота вчителя з батьками учнів (2 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення:

1. Мета, завдання і зміст роботи школи з батьками учнів.
2. Традиції сімейного виховання в українських родинах. Вимоги до батьків. А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський про батьківський авторитет.
3. Шляхи підвищення педагогічних знань батьків.
4. Основні форми і методи роботи вчителя з батьками учнів, їх характеристика.

II. Аналіз педагогічних ситуацій з позиції ефективності взаємодії школи і сім'ї у вихованні школярів.

Рекомендована література

Основна: [2, с. 247-252; 5, с. 344-361; 7, с. 133-155; 8, с. 514-522].
Додаткова: [26; 43; 44].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ.

Семінарське заняття 6. Форми організації виховного процесу.

План заняття

1. Поняття про форми організації виховання, їх класифікація.
2. Фронтальні (масові) форми виховання, їх мета, особливості впливу на учнів початкових класів.
3. Види та структура масових форм виховання.
4. Підготовка й проведення читацьких конференцій у початковій школі.
5. Підготовка й проведення конкурсів, фестивалів для молодших школярів.
6. Підготовка й проведення концертів, спектаклів, вистав, шкільних свят у початковій школі.
7. Підготовка й проведення зустрічей з цікавими, відомими людьми для молодших школярів.

Рекомендована література

Основна: [2; 4, с. 9-14, 127, 145; 5, с. 42-49; 9, 357-358].

Додаткова: [30; 32; 41; 50].

Семінарське заняття 7. Групові та індивідуальні форми організації виховного процесу.

План заняття

1. Групові виховні заходи, їх мета, особливості впливу на учнів.
2. Особливості підготовки та проведення групових виховних заходів.
3. Підготовка й проведення тематичних, оглядових «інформаційних хвилинок» в школі.
4. Підготовка й проведення тренінгів для школярів.

Рекомендована література

Основна: [2; 4, с. 92-93, 1186-117; 5, с. 42-49; 9, с. 358-361].

Додаткова: [30; 32; 41; 50].

Семінарське заняття 8. Форми співпраці класного керівника зі школярами.

План заняття

1. Методика проведення виховної години (години класного керівника).
2. Методика проведення ранкової зустрічі в початкових класах.
3. Методика проведення свят, тематичних вечорів, «українських вечорниць».
4. Методика проведення екскурсій, походів.
5. Індивідуальні форми роботи класовода зі школярами.

Рекомендована література

Основна: [2; 4, с.97-106, 118-125; 5, с.317-328; 9, с. 359-366].

Додаткова: [30; 32; 41; 50].

Семінарське заняття 9. Педагогічна взаємодія з батьками учнів.

План заняття

1. Методика проведення групових форм співпраці для батьків учнів (диспути, сімейні вечори, відкриті уроки, тренінги).

2. Методика проведення індивідуальних форм співпраці для батьків учнів (відвідування вдома, консультації, листування).
3. Методика проведення масових форм співпраці для батьків учнів (лекторії, конференції, педагогічні читання, змагання).
4. Робота з батьківським комітетом класу.

Рекомендована література

Основна: [1, с. 130-139; 4; 5, с. 350-361; 6, с. 68-85, 9, с. 399-402].

Додаткова: [32; 41; 44].

Семінарське заняття 10. Ігрове середовище для молодших школярів (2 год.)

План заняття

1. Гра як провідна діяльність дитини молодшого шкільного віку.
2. Види ігор для дітей молодшого шкільного віку.
3. Організація та проведення ігор з молодшими школярами в позакласній діяльності вчителя.
4. Умови ефективності гри як виховного засобу.

Рекомендована

література Основна: [4, с.

106-116]. **Додаткова:** [33;

34; 40; 50].

Семінарське заняття 11. Інформаційно-комунікативне середовище для школярів.

План заняття

1. Роль інформаційних засобів у вихованні школярів.
2. Комп'ютерні ігри у вихованні учнів початкових класів.
3. Організація продуктивного спілкування з ровесниками.
4. Організація продуктивного спілкування з дорослими.
5. Організація інформативно-комунікативного середовища в школі.

Рекомендована література

Основна: [5, с. 292-302; 6].

Додаткова: [32; 34; 40].

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Порівняти думки про силу виховного впливу, висловлені відомими людьми. З якою ви згодні і чому? Свої думки обґрунтувати.
 - «Виховання може все» (Гельвецій).
 - «Від усякого виховання, мій друже, рятуйся під усіма вітрилами» (Вольтер).
 - «Виховання може зробити багато, проте воно не безмежне. За допомогою прищеплень можна примусити дику яблуню давати садові яблука, але ніяке мистецтво садівника не зможе примусити її приносити жолуді» (В.Г. Белінський).
2. Виділити положення щодо морального виховання молодших школярів у досвіді роботи В. О. Сухомлинського, опрацювавши його твір «Серце віддаю дітям»

- (Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – 380 с.; Сухомлинський В. О. Вибрані твори : В 5-ти тт. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – 670 с.).
3. Ознайомитись із працями В. О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям», «Народження громадянина», «Павлівська середня школа» і виписати 5 цікавих міркувань та яскравих прикладів щодо змісту, напрямків, форм і методів естетичного виховання школярів (Сухомлинський В. О. Вибрані твори : В 5-ти тт. – Т. 3. – К. : Рад. школа, 1977. – 670 с.; Сухомлинський В. О. Вибрані твори : В 5-ти тт. – Т. 4. – К. : Рад. школа, 1977. – 532 с.).
 4. Скласти професіограму вчителя-класовода початкової школи.
 5. Ознайомитись із книгою М. Г. Стельмаховича «Теорія і практика українського національного виховання» і виписати цікаві надбання етнопедagogіки, які ви змогли б використати у процесі національного виховання дітей у сучасній школі (Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання / М. Г. Стельмахович. – Івано-Франківськ : 1996. – 179 с.).
 6. Опрацювати 2-3 наукові статті про особливості виховного процесу з молодшими школярами і скласти тези.
 7. Розробити виховні заходи для організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки учнів початкової школи (виховна ситуація).
 8. Розробити план проведення ранкової зустрічі в початкових класах. 9. Розробити прийоми стимулювання поведінки учнів початкової школи (заохочення).
 10. Розробити план проведення тренінгу для учнів початкових класів.
 11. Розробити план-конспект виховної години для учнів початкової школи.
 12. Подати методики вивчення сім'ї школярів (3-4 методики).
 13. Скласти план проведення батьківських зборів у школі.
 14. Дібрати методики визначення стосунків, психологічного клімату, лідера в колективі учнів школи (5-6).

6. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Форми та методи **поточного** контролю навчальних досягнень (у тому числі дистанційні) здобувача наукового ступеня «доктор філософії PhD»:

- методи усного контролю*: мозковий штурм, опитування, моделювання, усна презентація виконаних завдань.
- методи письмового контролю*: контрольна робота, тести.
- методи самоконтролю*: самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.
- синхронні *чат-заняття*, до яких мають доступ усі учасники.

Оцінювання поточних навчальних досягнень аспірантів *дистанційно*, відбувається за допомогою методів:

метод самонавчання: взаємодія аспіранта з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача (мультимедійний підхід: за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж);

методи індивідуалізованого викладання і навчання: взаємини одного аспіранта з одним викладачем чи одного аспіранта з іншим аспірантом – навчання "один до одного"

(технології: телефон, електронна пошта; студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох");

методи для активної взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").

Форми і методи підсумкового контролю (залік)

Форми та методи **підсумкового** контролю навчальних досягнень (у тому числі дистанційні) здобувача наукового ступеня «доктор філософії PhD»:

- методи усного контролю*: контрольні питання до заліку;
- методи письмового контролю*: письмове опитування, тести.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв здобувачем вищої освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Анненкова І. П. Методика виховної роботи : курс лекцій. Одеса: Астропринт, 2005. 144 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. пос. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К. : Академвидав, 2007. 616 с.
3. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник для студ. пед. навч. закладів. К. : Вища школа, 1997. 304 с.

4. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підруч..К. : Знання-Прес, 2003. 418 с.
6. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] . К. : Стилос, 2006. 543 с.
7. Матвієнко О.В. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до виховної діяльності. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. 275 с.
8. Матвієнко О.В. Актуальні проблеми навчання та виховання учнів молодшого шкільного віку. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 216 с.
9. Мацьопа Р. Л. Методика виховної роботи : навч.-метод. посібник семінарсько-практичних занять з педагогіки для неспеціальних факультетів .Чернівці : Рута, 2005. 85 с.
10. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання): навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 288 с.
11. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. пос. 3-є видання, доповнене . К. : ВАТ «КДНК», 2001. 608 с.
12. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. пос. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. К. : Академвидав, 2006. 560 с.
13. Ягупов В. П. Педагогіка : навч. пос. К. : Либідь, 2003. 560 с.

Додаткова:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І. Д. Бех. К. : Либідь, 2003. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. 280 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І. Д. Бех. К. : Либідь, 2003. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади. 344 с.
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Д. Бех. К. : Академвидав, 2012. – 256 с. – (Серія «Альма-матер»).
4. Ващенко Г. Виховання волі і характеру : підручник для педагогіки. К.: Видавництво «Школяр», 1999. – 385 с.
5. Ващенко Г. Виховний ідеал: підручник для педагогів, виховників, молоді та батьків [Т. І, 3-є вид.]. Полтава: Полтавський вісник, 1994. 191с.
6. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч.пос. 3-є вид. К. : Знання, 2008. 566 с.
7. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник . К. : Либідь, 1997. 376 с.
8. Державна програма «Вчитель». *Директор школи*. 2002. № 23-24 (червень).
9. Зайченко І. В. Педагогіка: навч. пос. для студ. вищих пед. навч. закладів. К. : Освіта України, 2006. 528 с.
10. Іванов І. П. Виховання колективістів. Педагогічний пошук. К. : Рад. шк., 1989. С. 363-440.
11. Іванюк Г. І. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання» : навчальний посібник. К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2006. 64 с.
- 21.Кліменкова С. Учень – особистість : авторська програма виховання. *Шкільний світ*. 2011. Березень (№ 10). – С. 7-12.
23. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. К. : Знання-Прес, 2003. – 429 с. (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
24. Макаренко А. С. Педагогічна поема. Твори в семи томах. К. : Рад. шк., 1953. Т. 1. С. 11-618.
25. Матвієнко О.В., Дідур Н.А. Соціокультурна компетентність як складова професійної готовності майбутнього вчителя: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. – 136 с.

26. Матвієнко О.В., Мороз Д.В. Валеологічне виховання дітей молодшого шкільного віку. Виховні заходи. 1-4 класи: методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. – 140 с.

27. Матвієнко О. В., Олефіренко Т.О., Тутова Т.Б. Педагогіка Багатоманітності : навч.-метод. посібник. Київ , 2020.- 175с.

28. Матвієнко О.В. Формування педагогічної культури батьків у процесі педагогічної взаємодії сім'ї та школи. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*; зб. наук. праць. - Вип. 19. Кн. 2. Інститут проблем виховання НАПН України - Київ, 2015. С. 6 - 15.

29. Матвієнко О.В. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в Україні в контексті інтеграції до світового педагогічного простору. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. [ред. кол.: Безлюдний І.О. (гол. ред.) та інші]. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2015. - Випуск 53. – 434 с. – С. 381-392.

30. Матвієнко О.В. Теоретичні основи системи підготовки вихователів до педагогічної взаємодії з дітьми різного віку. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія «Філософія, педагогіка, психологія»*, 2015. – С. 76-83.

31. Матвієнко О.В. Нейропсихологічна корекція дітей з синдромом дефіциту уваги і гіперактивності. *Початкова школа і сучасність*. № 12 (16) грудень 2015. – С. 2-6.

32. Матвієнко О.В. Суб'єктність учителя початкової школи як умова реалізації педагогічного співробітництва. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання*. – Вип. 26: збірник наукових праць / за науковою ред. академіка В.І. Бондаря. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – С. 99-105.

33. Матвієнко О.В. Шляхи та умови інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічної взаємодії. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* – Додаток 1 до Вип. 36, Том III (63) Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. Гнозис, 2015. – С. 413-424.

34. Матвієнко О.В. Практичні рекомендації батькам і вчителям гіперактивної дитини. *Початкова школа і сучасність*, видавництво «Білий Тигр», 2016 – № 2 (18). – С. 5-8.

35. Матвієнко О.В. Нейропсихологічні причини і механізм синдрому дефіциту уваги і гіперактивності. *Початкова школа і сучасність, видавництво «Білий Тигр»*, 2016 № 1 (17).С. 3-5.

36. Матвієнко О.В. Соціально-педагогічні детермінанти морального формування особистості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. – Випуск 55: збірник наукових праць. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С. 143-152.

37. Матвієнко О.В. Психолого-педагогічні основи адаптації дітей молодшого шкільного віку до шкільного навчання. *Початкова школа і сучасність*. Науково-методичний журнал - №8 (36) серпень 20017. – С. 2-7.

38. Навчання і виховання учнів 1 класу : метод. посібник для вчителів / Упор. О. Я. Савченко. – К. : Видавництво «Початкова школа», 2002.

39. Навчання і виховання учнів 2 класу: методичний посібник для вчителів / упор. О. Я. Савченко. – К. : Видавництво «Початкова школа», 2003. – 608 с.

40. Педагогічна майстерність: підручник. [І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко,

І. Ф. Кривонос та ін.]; За ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.

41. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : пос. для вчителів і методистів початкового навчання. 2-ге вид., доповн., переробл. – К. : Богданова А. М., 2009. – 82 – 89 с.

42. Сорока Г. І. Сучасні виховні технології : навч.-метод. посіб.. Х. : Ранок, 2002. – 128 с.

43. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ, 1996. 179 с.

44. Сухарева Л. С. Батьківські збори в початковій школі. Харків : ВГ «Основа», 2007. 144 с.

45. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором : Вибрані твори : 5-ти т. – К. : Радянська школа, 1976. 1977. – Т. 4. – 1977. – 640 с. (Розмова четверта «Важкі діти»).

46. Фіцула М. М. Попередження і подолання педагогічної занедбаності учнів загальноосвітніх шкіл ; Чортківський ін-т підприємництва і бізнесу. Чортків, 2000. 184 с.